

Iran v krempljih terorja

V nedeljo zvečer okrog devetih je strašna eksplozija v dvorani v Teheranu, kjer je zborovalo vodstvo Islamske republikanske stranke, za katero stoji Homeini, ubila 72 njenih najvidnejših voditeljev. Smrti sta ušla le Homeini in ministrski predsednik Rajai, ki je zamenjal izginulega Bani Sadra. Homeini zato, ker se seje ni udeležil. Predsednik vlade in predsednik parlamenta Rafsanjani pa sta odšla s seje deset minut pred eksplozijo. Med mrtvimi so štirje ministri, šest pomočnikov ministrov in okrog petdeset poslancev omenjene stranke. Ubit je bil tudi drugi politično najmočnejši mož v Iranu, ajatolah Muhammad Behešti, ki je bil zadnji čas odgovoren za izredna sodišča in množične usmrtitve, ki so si sledile dan na dan. Streljali so ljudi, ki so bili obtoženi samo splošne krivde, da so »sovražniki Alaha«, ne da bi bili sploh podvrženi kakemu procesu. Trdijo, da je dal Behešti ustreliti ali do smrti mučiti 900 ljudi in da se je s tem celo bahal. Zdaj je doletelo njega.

Strašni atentat je presenetil ne le Teheran, ampak ves svet. Povsod ugibljejo, kdo bi bil mogel nastaviti tako močan peklenjski stroj. V Teheranu samem so uradne osebnosti izjavile, da krivec gotovo ni Bani Sadr, češ da ne razpolaga z ljudmi in sredstvi, da bi bil mogel pripraviti tak atentat. Nekateri dolžijo Združene države, ki da so se povezale z različnimi skupinami v notranjosti. Ameriška vlada je to nevoljno zanikala. Homeini pa je obdolžil komuniste, kar je bleknil najbrž kar tako. Bolj verjetno je vsekakor, da je izvedla ta atentat kaka podtalna odporiška organizacija, katere politično barvo in usmerjenost pa je za zdaj nemogoče ugotoviti. Morda bo kdaj pozneje sama priznala to krivdo in mu našla kako politično opravičilo. Tuji politični opazovalci menijo, da se temu grozljivemu dogodku niti ni čuditi. Bil je v zraku. Odkar so pregnali Bani Sadra, edinega, ki je še skušal dati vsaj videz nekega pravnega reda in zakonitosti Iranu pod Homeinijem, je postal Iran plen zmede in terorja, kot so razodevale že vsakodnevne množične usmrtitve. Peklenjski stroj v zborovalni dvorani vodstva Homeinijeve stranke je potrdil, da so bile napovedi resnične. V naslednjih dneh se bodo množične usmrtitve gotovo nadaljevale in stopnjevale.

Nekateri zahodni listi izražajo mnenje, da se bo zdaj sprožila v Iranu državljanska vojna.

dalje na 2 strani ■

ITALIJA IMA NOVO VLADO

Tajniku republikanske stranke, senatorju Spadoliniu se je torej posrečilo sestaviti novo vlado. S tem je Italija dobila po vojni prvo vlado, katere predsednik ni iz vrst Kršč. demokracije, če izvajamo 5-mesečno obdobje tik po osvoboditvi, ko je takratni vladi predsedoval Ferruccio Parri, ki je pripadal akcijski stranki. To stranko so kmalu nato razpustili, njeni pristaši so povečini postali socialisti, nekaj pa jih je vstopilo v republikansko stranko.

Ce pobjže pogledamo sestavo nove vlade, ugotovimo, da 15 ministrov pripada Krščanski demokraciji, 12 ministrov socialistični stranki, trije so socialdemokrati, po en minister pa pripada republikanski in liberalni stranki. Gre za petstrankarsko vladno koalicijo in v tem pogledu je novo predvsem to, da v Spadolinijevi vladi neposredno sodelujejo tudi liberalci. Iz vrst slednjih je novi minister za zdravstvo Altissimo, ki je zamenjal dosedanjega socialističnega ministra Aniasija. Krščanska demokracija je ohranila ministrstvo za zunanje in notranje zadeve ter sta na teh mestih bila potrjena ministra Colombo in Rognoni. Ohranila je tudi pravosodno ministrstvo in ministrstvo za šolstvo. Minister za pravosodje je postal bivši rimski župan Darida, medtem ko je bil Bodrato potrjen za ministra za šolstvo. Iz vlade so

izostali vsi trije ministri, katerih imena so na seznamu domnevnih pripadnikov prostoizidarske lože P2. Gre za demokristjana Sartija in Foschiaja ter za socialista Manco.

Zanimivo je, kako so bila porazdeljena finančna ministrstva. Republikanec La Malfa je bil potrjen za ministra za proračun, demokristjan Andreatta za ministra za zaklad, medtem ko so se socialisti odpovedali dosedanjemu ministru za finance Revigliu in na njegovo mesto predlagali strankinega podtajnika Formico.

Komunistična opozicija je zelo ostro grajala sestavo nove vlade in naglasila, da se razen novega predsednika, ki ni iz vrst Krščanske demokracije, v primerjavi s prejšnjo vlado ni v bistvu nič spremenilo in da je bil zlasti za Krščansko demokracijo ponovno značilen in odločilen boj za porazdelitev ministrskih stolčkov med posameznimi strankinimi strujami. Na ta očitek je s člankom v republikanskem glasilu odgovoril sam predsednik vlade, ki je naglasil, da ni sestavil neke abstraktne vlade, temveč vlado, ki je politična in zato zasidrana v trenutni politični stvarnosti.

Danes (četrtek, 2.t.m.) se bo vlada zbrala na prvi seji in imenovala podtajnike. Predsednik Spadolini bo programske smerice prebral v senatu v torek, 7. t. m., na-

dalje na 2. strani ■

Evrokomunizem je še aktualen?

Tajnik španske komunistične partije Carrillo in tajnik italijanske komunistične partije Berlinguer sta v Rimu priredila tiskovno konferenco, na kateri sta podrobno obrazložila potek pogovorov med delegacijama obeh partij, ki sta ob sklepu srečanja objavili skupno izjavo. Tako Berlinguer kot Carrillo sta odgovarjala na vprašanja številnih časnikarjev, ki so se udeležili tiskovne konference. Tajnika obeh partij sta poudarila, da je evrokomunizem še vedno polnoveljav in da razvoj dogodkov v Zahodni Evropi ta politični koncept tudi potrjuje. Berlinguer in Carrillo sta izjavila, da urešničevanje temeljnih načel evrokomunizma ni tako tesno odvisno od sodelovanja komunističnih partij v vladah prizadetih držav. Urešničevanje te zamisli je možno tudi, če so komunistične partije v posameznih državah v opoziciji. Oba tajnika sta pozitivno ocenila sodelovanje predstavnikov komunistične partije v novi

francoski vladi, skušala nato obrazložiti razloge, zaradi katerih ne bi bilo pametno, če bi Španija postala članica Atlantske zveze, se zavzela za priključitev Španije Evropski gospodarski skupnosti, pozitivno ocenila srečanje med Brandtom in Brežnjevom ter poudarila, kako je nujno, da se čimprej pričnejo pogajanja za odpravo oziroma zmanjšanje jedrskega orožja v Evropi. Opozorila sta tudi na izvajanja francoskega predsednika Mitteranda na zasedanju Evropskega sveta v Luksemburgu, pri čemer sta naglasila, da se je treba z bolj-šim usklajevanjem gospodarskih in denarnih politik posameznih držav članic Evropske gospodarske skupnosti upirati ameriški dolarski ofenzivi. Na koncu sta Berlinguer in Carrillo ponovila znana stališča obeh partij do dogajanja na Poljskem, pri čemer sta povedala, da nista bila povabljeni na izredni kongres poljske partije, ki se bo začel 14. julija.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 5. julija, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja, 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojnu; 11.00 Mladinski oder: »Poslednji Mohikanec«; 11.30 Nabožna glasba; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Glasbeni sporedi in prenosi z naših kulturnih prireditev — izbori iz tedenskih oddaj in iz arhiva; 17.00 Neposreden prenos 11. zamejskega festivala domače glasbe v teverjanu; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 6. julija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po nase; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Danes bomo govorili o...; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert s posnetki na trakovih in v svetu; 13.00 Poročila; 13.20 Letošnja revija »Primorska poje«; 14.00 Kratka poročila; 14.30 Otroški kotichek; 14.50 Danes smo izbrali; 15.30 Roman v nadaljevanjih: Joseph Sheridan Le Fanu: »Stric Silas ali Usodna dediščina«; 16.00 Z besedo in glasbo po škotski; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Za ljubitelje operne glasbe; 18.00 Odnos današnje ga sveta do naravnega okolja; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 7. julija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Danes bomo govorili o...; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Kulturne aktualnosti doma in v svetu; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Motivi z malega zaslona; 14.30 Otroški kotichek; 14.50 Danes smo izbrali; 15.30 Portreti; 16.00 Glasbeni avtomat; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 »Dramatik«, Radijska drama, ki jo je napisal John Bennett, prevedla Lelja Rehar; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 8. julija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Danes bomo govorili o...; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Kulturne aktualnosti doma in v svetu; 13.00 Poročila; 13.20 Zborovska glasba s koncertnega odra; 14.00 Kratka poročila; 14.30 Otroški kotichek; 15.30 Roman v nadaljevanjih — Joseph Sheridan Le Fanu: »Stric Silas ali Usodna dediščina«; 16.00 Orkester RTV Ljubljana; 16.15 Za ljubitelje vokalnega jazzja; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Letošnja revija »Primorska poje«; 18.25 Roža mogota; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 9. julija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.10 Danes bomo govorili o...; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Kulturne aktualnosti doma in v svetu; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Skladateljski dirigent; 14.30 Otroški kotichek; 15.30 Portreti; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Skladbe za zbor... in orkester; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 10. julija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Danes bomo govorili o...; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Kulturne aktualnosti doma in v svetu; 13.00 Poročila; 13.20 Letošnja revija »Primorska poje«; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Folklorni odmevi; 14.30 Otroški kotichek; 14.50 Danes smo izbrali; 15.30 Roman v nadaljevanjih: Joseph Sheridan Le Fanu: »Stric Silas ali Usodna dediščina«; 16.00 Zvočna kulisa; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Umetna glasba raznih narodov — Sodobne slovenske novele; 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 11. julija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.10 Danes bomo govorili o...; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Kulturne aktualnosti doma in v svetu; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Sobotno srečanje; 14.30 Otroški kotichek; 16.00 Portreti; 16.15 Zimzele ne melodije; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Letošnja revija »Primorska poje«; 17.55 »Okrogla miza«, Radijska igra, ki jo je napisala Tončka Kurk; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« ■ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ■ Odgovorni urednik: Drago Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151

Italija ima novo vlado

■ nadaljevanje s 1. strani

slednji dan pa se bo pričela v senatu razprava o zaupnici. Naslednji teden bo taka razprava v poslanski zbornici. O izidu glasovanja ni nobenega dvoma, saj razpolaga nova vladna koalicija s krepko večino v obeh zakonodajnih zbornicah.

Še nekaj besed o programu Spadolinijeve vlade. Na prvem mestu so seveda gospodarska in socialna vprašanja ter s tem v zvezi ukrepi za učinkovitejši boj proti inflaciji. Pravi, da bo vlada predlagala nadaljnjo zmanjšanje javnih izdatkov. Prejšnja vlada je že črtala iz proračuna 3.500 milijard lir, nova pa baje namerava črtati nadaljnjih 2.500 - 3 tisoč milijard izdatkov, pri čemer bosta zlasti prizadeti področji šolstva in zdravstva. Vlada namerava poleg tega okrepiti politiko investicij, pri čemer se bo ravnala po smernicah, ki jih določa gospodarski načrt 81-83. Tu prihaja v poštev kočljivo vprašanje revizije dosedanjega mehanizma, ki ureja višino draginjske doklade, kar je po mnenju izvedencev povezano z višino proizvodnih stroškov. Ne smemo pozabiti, da se je med delodajalci in delavci, oziroma med njihovimi sindikalnimi organizacijami vnel hud boj zaradi premične lestvice, saj je Zveza industrij-

cev že napovedala preklic pogodbe iz leta 1975, kar je za sedaj preprečil neposredni poseg novega predsednika vlade. Vprašanje premične lestvice je tudi predmet hudih polemik in sporov med samimi sindikalnimi zvezami, saj nekateri voditelji sindikalnih zvez CISL in UIL že očitajo sindikalni zvezi CGIL, da podlega političnim težnjam komunistične partije.

Od programskih smernic omenjamo še moralizacijo javnega življenja, zlasti ukrepe, ki jih bo nova vlada morala sprejeti v zvezi s prostozidarsko ložo P2, katere afera je pokopala Forlanijevo vlado. Končno ne smemo pozabiti na pojav terorizma, ki nikakor še ni zatrt, kot zgovorno kažejo dnevni dogodki. V zunanji politiki ni pričakovati bistvenih novosti, saj so stališča republikanske stranke in njenega tajnika Spadolinija dobro znana in tudi jasna.

Koliko časa se bo ta vlada obdržala na oblasti? V tem pogledu je težko prerokovati, vendar imamo občutek, da ne bo trajala do konca tega zakonodajnega mandata, kajti italijansko politično življenje je preveč zverženo, da bi omogočilo kaki vladi redno in dolgo delovanje. Tako vsaj lahko sklepamo iz vsega povojnega političnega življenja v Italiji.

ZASEDANJE EGS

V Luksemburgu se je zaključilo dnevno zasedanje Evropskega sveta. Na političnem področju so vodilni državniki evropske deseterice izoblikovali pobudo za premostitev krize v Afganistanu. Britanski zunanji minister Lord Carrington bo v prihodnjih dneh predložil dokument sovjetskemu voditeljem. Evropska skupnost predlaga konferenco o Afganistanu. Evropski voditelji so potrdili zavzetost za rešitev krize na Bližnjem vzhodu na osnovi enotne izjave na beneškem vrhu. Glede Poljske so potrdili namen, da dodelijo Varšavi 400 milijonov dolarjev kredita, vendar sklep ni omenjen v zaključnem dokumentu. Zasedanje Evropskega sveta je bilo ze-

lo pomembno, saj se ga je prvič udeležil novoizvoljeni francoski predsednik Mitterrand, pa tudi novi italijanski ministrski predsednik Spadolini, ki je imel prvo priložnost stika z evropskimi voditelji. Pred skorajšnjim začetkom sestanka industrijsko razvitih držav v Ottawi, katerega se bodo udeležile štiri države članice Evropske gospodarske skupnosti, so na zasedanju Evropskega sveta potrdili nujnost enotnega nastopa evropskih držav v obrambi proti inflaciji. Zavzeli se bodo za okrepitev evropskega notranjega tržišča, zaježitev japonske konference in ameriškim državljanom predložili nevarnost ameriške

dalje na 7. strani ■

Iran v krempljih terorja

■ nadaljevanje s 1. strani

ska vojna, vendar pa je to le malo verjetno, ker ni videti možnosti, da bi lahko kakšna stranka v tem vzdušju terorja organizirala kake vojne akcije. Razen tega manjka — vsaj za zdaj — politični program, ki bi lahko povezal Homeinijeve nasprotnike, od komunistične stranke Tudeh do prikritih šahovih pristašev. Vprašanje je tudi, ali bi se takemu uporu pridružil Bani Sadr, čeprav je baje iz nekega svojega zatočišča doma ali v tujini že pozval ljudstvo k odporu. Svoj čas je bil namreč Homeinijeva desna roka pri pripravljanju prevrata proti šahu. Vendar si v vsem le nista bila edina, kot so pokazali poznejši dogodki. Bani Sadr je bil sicer hud nasprotnik šahovega režima, a njegov politični ideal le ni in najbrž nikoli ni bil fanatični mohamedanski integralizem, kot ga pridiga Homeini.

Vprašanje pa je, ali se bo hotel zdaj odločno postaviti proti njemu. Morda bo rajši počakal, da ga bo ta sam poklical nazaj, ko bo videl, da ni mogoče drugače rešiti Irana iz zmede.

Če se prišteje k tej notranjepolitični zmedi in terorju vojno z Irakom, v katero se je zagatila Homeinijeva vladavina, in gospodarsko krizo neizmerljivega obsega, ki se je že začela z brezposelnostjo (polovica industrije je ohromljena in izvoz petroleja je sploh zastal), nadaljevala pa se bo v najkrajšem času z izčrpanjem vseh valutnih rezerv in z zastojem uvoza, si je lahko predstavljati, kakšno visoko ceno mora plačevati in bo še moralo plačati iransko ljudstvo za svojo zaslepljeno verovanje, da je mogoče danes obnoviti srednji vek. Tega ni mogoče nikjer več na svetu in niti v Iranu.

Časnikarsko delo je odgovorno

Vedno spet se dogodijo stvari, ki nas opozorijo na odgovornost tiska in drugih sredstev obveščanja, v bistvu torej časnikarjev, ki delujejo pri obveščevalnih sredstvih in so odgovorni za to, kakšne novice in komentarje te oddajajo. Odgovornost časnikarjev je bila vedno zelo velika in marsikdaj in marsikje so že odločilno vplivali na politični in sploh civilizacijski razvoj, povzročali pa so tudi že vladne in gospodarske krize, s tem, da so pravočasno ali pa z zamudo poročali o važnih dogodkih.

Tu nimamo v mislih toliko rednega podajanja novic iz vsega sveta, kar je sicer važno, kot pa dolžnost časnikarjev, da so pri svojem poročanju resničoljubni in da grede tudi v globino dogodkov, kar pomeni, da se ne bi smeli zadovoljevati s tem, da javijo javnosti dogodek kot tak, ampak da bi morali vsaj naknadno, če tega že ne

morejo storiti istočasno z novico, pojasniti okoliščine in vzroke kakšnega dogodka, ki je posebno važen. Žal se mnogi časnikarji, lahko bi rekli večina, zadovoljujejo s tem, da javijo novico, ne pobrigajo pa se, da bi jo poglobili in prikazali tudi vzroke in ozadje dogodka. To ni toliko važno pri dogodkih dnevne kronike, kot npr. pri nesrečah, hudodelstvih itd., kajti dolžnost raziskovanja vzrokov takih dogodkov ima sodstvo. Važno pa je, da prikažejo vzroke in ozadje raznih političnih kriz, gospodarskih in socialnih dogodkov in pa tistih, ki zadevajo izredne situacije v življenju naroda ali pa mednarodne skupnosti. Tako se npr. časnikarji ne bi smeli omejevati pri poročanju o gospodarski krizi na Poljskem ali v Jugoslaviji na novice in komentarje, da tam primanjkuje živil ali da narašča inflacija, kot npr. v primeru Jugoslavije, ampak bi morali raziskati, kolikor pač morejo, vzroke teh pojavov. Tako pa smo npr. sproti in zelo dobro obveščeni o vseh dogodkih v zvezi s stavkami in z novim sindikatom »Solidarnost« na Poljskem, skoraj nič pa ne zvemo o tem, zakaj vlada v deželi, ki ima toliko rodovitne zemlje in tako močan kmečki sloj, kot na Poljskem, takšno kronično pomanjkanje živil, tudi takih, ki bi jih lahko pridelali doma. Noben tuj časnikar, ki je pisal o poljskih zadevah, ni šel vprašat poljskih kmetov in poljskih agronomov, zakaj ne pridelajo dovolj hrane in ne priredijo dovolj mesa. Slišali smo nekaj o političnih, to je od države določenih pre nizkih cenah živil, toda zakaj se potem upirajo delavci? To so skrivnosti, ki nam jih časnikarji ne znajo pojasniti. Isto je z inflacijo v Jugoslaviji — kaj jo tako poganja navzgor? Vsi časnikarji se zadovoljujejo zgolj z izjavami tega ali onega politika, nihče ne gre vprašat gospodarstvenikov, delavcev in gospodinj.

To velja tudi za politične dogodke. Zakaj Francozi zdaj volijo socialiste? Nek poseben vzrok gotovo imajo za to. Težko je verjeti, da se je kar nenadno toliko Francozov navdušilo za socializem ali za program socialistične stranke. Morda so jih

razočarali programi drugih strank. In zakaj se je znašla Švedska, ki je slovela kot vzgled evropske omike, nenadno v tako hudi krizi omike? Do neke mere velja to tudi za Norveško, kjer mnogi odpadajo od krščanstva in zapadajo nazaj v poganstvo ter častijo nekdanje nordijske bogove Voda, Freja in druge. Kaj je temu vzrok? O tem zvemo več od turistov kot od časnikarjev.

Tudi pri tragediji malega Alfreda Rampija se je pokazalo isto. Televizija in časniki so nas obveščali takorekoč o vsaki malenkosti. Še do danes pa so nam tiskovne agencije in časnikarji rimske televizije in velikih italijanskih dnevnikov dolžni pojasnila, zakaj so drugi dan reševalci prenehali z vrtnanjem drugega rova, ko pa je lahko navrtal na istem kraju zemljo do globine 90 metrov — in to menda v eni noči — tisti, ki je navrtal rov, v katerega je padel Alfredo. Prav tako nam noben časnikar ni pojasnil, zakaj niso začeli kopati normalnega rova, da bi prišli do fantka oziroma do njegovega trupelca. Tak rov skopljejo povsod, kjer je treba reševati zasute rudarje, tudi v globini več sto metrov, in navadno ga skopljejo v malo urah ali najpozneje v teku nekaj dni. Kdo je tisti, ki ovira take akcije v Vermicinu? Ali oblasti? Ali se tisti, ki bi morali vrtati in kopati, bojijo, da jih ne bo nihče plačal? Prav tako ni mogoče zvedeti, kdo je dejansko kriv, da v Italiji ne pride do ustanovitve učinkovite reševalske službe za primer takih nesreč ali obsežnih katastrof, kot je bil npr. potres v Furlaniji ali v južni Italiji. Kdo se upira ustanovitvi takega reševalskega zbora? Ali morda spet ni denarja za to?

Že večkrat smo v naših člankih omenili, da časnikarji tudi ne poglobijo vprašanja, kaj je vzrok lakoti v Afriki ali terorizmu v Italiji in drugod. Zaman je prikazovati teroriste samo kot hudodelce. Obstojajo vendarle tudi politični ali socialni vzroki ali vsaj razočarane iluzije in odpor proti vladajočim krogom. Zakaj? To bi bilo zanimivo vedeti. Časnikarji ne bi smeli jemati svojega dela prelahko, samo kot delo v uredništvih, ampak bi morali na teren, med ljudi, spremeniti bi se morali tudi v raziskovalce pojavov, ki polnijo prve strani dnevnikov in televizijske kronike.

Dijaški kulturni dnevi

Ob sklepu šolskega leta so ta teden na zvezni gimnaziji v Celovcu pripravili kulturne dneve. Organizatorji te kulturne akcije so dijaki oziroma njihovo zastopstvo skupaj z dijaki prve Zvezne gimnazije v Celovcu. Dijaki teh dveh celovških gimnazij so sodelovali tudi že prej, na primer so že izdali skupno dijaško glasilo v obeh jezikih, sedaj pa so se odločili, da sodelovanje nadaljujejo s štiridnevno kulturno akcijo.

Za štiri popoldneve od torka do petka so povabili vrsto uveljavljenih in manj uveljavljenih koroških literatov, ki bodo dijakom brali iz svojih del. Med njimi so Korošci obeh jezikov: Gustav Januš, Bernhard Buenger, Janko Messner, Anton Dekan in drugi. Otvoritveno prireditev v torek popoldne pa sta oblikovala šolska zbor obeh gimnazij. Poleg tekočega programa so postavili tudi razstavo o dvojezičnosti na Koroškem, likovno razstavo mladih slikarjev, na Bazarju pa ponujajo tako politično informacijo kot tudi blago iz tretjega sveta.

SVOBODNJAKI PROTI MATURANTSKEMU TEČAJU

Slovenski maturantski tečaj na trgovski akademiji v Celovcu je spet pod vprašajem. Predsednik svobodnjaške stranke Mario Ferrari-Brunnfeld je po seji strankinega predsedstva izjavil, da njegova stranka odklanja vsako vnaprejšnjo uslugo, dokler slovenske osrednje organizacije ne vstopijo v manjšinski sosvet.

Koroški deželni glavar Leopold Wagner je na tiskovni konferenci ob obisku predsednika slovenskega izvršnega sveta Janeza Zemljariča minuli teden napovedal, da bo maturantski tečaj stekel letos jeseni. Pri tem se je skliceval na dogovor treh koroških deželnozbornih strank, ki da s tem hočejo postaviti signal za izboljšanje vzdušja v deželi.

Ferrari pa je zdaj ugotovil, da o soglasju treh strank s tem vprašanjem ne more biti govora, za koroške svobodnjake je vstop v sosvete še naprej kakovostnega napredka v manjšinskem vprašanju.

Mašniško posvečenje v Logu pri Vipavi

V nedeljo, 28. junija popoldne, na predvečer praznika apostolov Petra in Pavla, je koprski škof dr. Janez Jenko v božjepotni cerkvi v Logu pri Vipavi posvetil dva novomašnika, doma iz koprške škofije. To sta škofijski duhovnik Slavko Obad iz Novakov pri Cerknem in salezijanec Danijel Lisjak iz Zalošč. Slovesnosti se je udeležila velika množica ljudi in precejšnje število duhovnikov. Na koro so ubrano prepevali združeni pevski zbori vipavske dekanije, z zborovskimi pesmimi pa so se izmenjavale tudi ljudske pesmi. Novomašnik Slavko Obad bo pel novo mašo 5. julija ob 10. uri po jugoslovanskem času v domačem kraju, salezijanec Danijel Lisjak pa 16. avgusta ob isti uri v Zaloščah. Padec duhovniških poklicev je tako kot ostali dve slovenski škofiji zabeležila tudi koprška škofija, kar upravičeno vzbuja zaskrbljenost tudi v zamejstvu, saj se tako manjšajo možnosti za morebitno pomoč duhovnikov iz Slovenije pri reševanju dušnopastirskih problemov pri nas.

Vseh slovenskih novomašnikov je letos enainvajset. Iz mariborske škofije jih je osem, iz ljubljanske šest, iz koprške eden. Štirje so redovniki, eden je iz Madžarske (Slovenec Štefan Tóth iz Gornjega Senika, škofija Szombathely) in eden iz Argentine.

Tudi mariborski novomašniki so bili posvečeni v nedeljo popoldne, in sicer v mariborski stolnici, ljubljanski pa na sam praznik sv. Petra in Pavla, 29. junija dopoldne v ljubljanski stolnici. Od vseh letošnjih slovenskih novomašnikov se jih je devet rodilo v delavskih družinah, pet v kmečkih in sedem v delavsko-kmečkih.

»Lista« se krčevito oklepa oblasti

Medtek ko pišemo, še ne vemo, kako je potekla zadnja razprava v tržaškem občinskem svetu, ki je bila odločilna za letošnji proračun. Tudi ne poznamo izida glasovanja. Iz izjav predstavnikov posameznih svetovalskih skupin pa moremo upravičeno sklepati, da bo osnutek proračuna zavrnjen, zaradi česar bi bila župan Cecovini in njegov manjšinski odbor, vsaj moralno, dolžna odstopiti. Vse pa kaže, da se to za sedaj ne bo zgodilo, ker je župan pred kratkim izjavil, da ne namerava odstopiti, četudi bi bil osnutek proračuna zavrnjen; župan in odbor bi osnutek proračuna ponovno predložila v razpravo občinskemu svetu na začetku letošnjega septembra.

V pravno-upravnem pogledu verjetno ta možnost obstaja, kar bi imelo posledico, da bi Lista za Trst ostala na oblasti še nekaj mesecev. To je verjetno tudi glavni namen te politične sile. Nekaj podobnega je izjavil tudi novi predsednik pokrajinske uprave Ventura, ki prav tako pripada Listi

pravnega dlakocepstva predvsem izhaja, da Lista za Trst nikakor noče izpušiti iz rok oblasti in da se je bo oklepala, dokler se bo dalo.

Vse kaže, da obstaja v vrstah Liste za Trst težnja po zavlačevanju z današnjim stanjem, prav gotovo v pričakovanju možnosti sklenitve novega zaveznitva med Listo in kako drugo politično skupino. Lista zdaj lahko računa le na pomoč misov-

ske stranke, kar pa ni dovolj za doseg večine v občinskem in pokrajinskem svetu. Listi se v zadnjem času spet prilizujejo določeni krogi v Krščanski demokraciji, čeprav je njeno tajništvo uradno izjavilo, da se pri glasovanju občinskega proračuna svetovalci Krščanske demokracije tokrat ne bodo vzdržali, temveč glasovali proti. Bo ta sklep obveljal tudi v prihodnjih dneh in mesecih? Ne glede na nadaljnji razvoj dogodkov pa je že zdaj jasno, da je usoda občinske in pokrajinske uprave v odločilni meri odvisna od Krščanske demokracije.

Pred izvolitvijo nove občinske uprave v Nabrežini?

Z večdnemno zamudo se bo v petek, 3. t. m., ponovno sestal devinsko-nabrežinski občinski svet in nadaljeval ter po vsej verjetnosti tudi zaključil razpravo o letošnjem proračunu. Osnutek tega proračuna je bil svoj čas predložil manjšinski odbor, ki je bil lani izvoljen z glasovi vseh sedmih svetovalcev komunistične partije in z glasom enega od dveh svetovalcev socialistične stranke. Upravo občine je torej ponovno prevzel manjšinski odbor KPI - PSI, s to razliko od prejšnje mandatne dobe, da se je glede na kritično stališče enega od dveh socialističnih svetovalcev njegova moč še bolj ošibila, saj je lahko zatrdno računal le na podporo osmih od skupnih 20 svetovalcev.

Glede na politično stvarnost v občini in glede na izid zadnjih upravnih volitev je dejansko lani obstajala le ena alternativa, kar zadeva sestavo občinskega odbora, in sicer sestava koalicije KPI, PSI in Slovenska skupnost. Takšna koalicija bi v občinskem svetu lahko razpolagala z večino 12 od skupnih 20 svetovalcev. Slovenska skupnost je lani tudi uradno predlagala tako zaveznitvo, vendar se njen predlog ni mogel udesničiti, ker stranke niso dosegle sporazuma niti o skupnem programu, še manj pa o sestavi novega odbora. Po izvo-

litvi je manjšinski odbor hodil svojo pot in je vse kazalo, da ga niti toliko ne moti dejstvo, da nima večine v občinskem svetu. Šele pred nekaj tedni, ko je Slovenska skupnost dala jasno razumeti, da bo glasovala proti proračunu, je na pobudo in po prizadevanjih pokrajinskih vodstev KPI in PSI prišlo do uradnih pogovorov med predstavniki vseh treh strank zainteresiranih strank. Pred dnevi so te stranke objavile skupno poročilo, iz katerega izhaja, da so dosegle načelen programski sporazum, in da soglašajo, da je treba v občini izvoliti novo upravo.

Zbor volivcev SSK je v torek, 30. junija, obširno razpravljal o poteku in zaključkih pogovorov med tremi strankami ter na koncu skoraj soglasno odobril delo delegacije SSK, ki je vodila pogajanja z ostalima strankama. Vse torej kaže, da bo SSK ponovno omogočila odobritev proračuna, župan in odbor pa bi morala takoj zatem odstopiti in s tem omogočiti izvolitev nove občinske uprave.

—o—

Potresomerna postaja pri Briščikih je zabeležila v sredo ob 6.51 minut in 19 sekund po poletnem času potresni sunek s središčem 75 kilometrov severo-severozahodno od Trsta na mejnem področju v bližini Kanina. Ljubljanski astro-geofizikalni inštitut je središče okvirno določil v dolini Učjeje. Potresni sunek je v središču pustil moč 3,3 stopnje po Richterjevi lestvici. Potresni sunek so zaznali v Učiji in v Bardu v zapadni Benečiji, delno pa tudi v Bovcu.

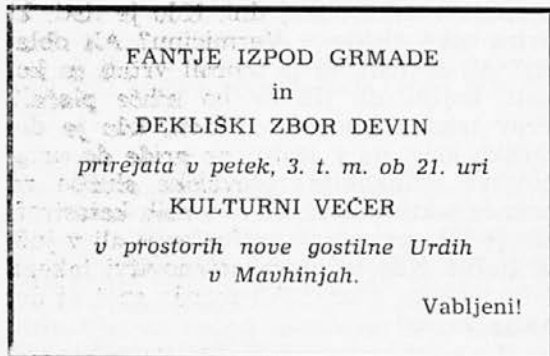
—o—

SLOVENSKA SKUPNOST O POLOŽAJU V TRSTU IN NABREŽINI

Pokrajinski svet SSK, ki se je sestal na izredni seji dne 1. t.m., je sklenil:

1. na tržaški občinski ravni SSK glasuje proti odboru Liste za Trst, ker slednja ni pokazala upravne sposobnosti in razumevanja za rešitev vprašanj Slovencev na Tržaškem.

2. glede devinsko-nabrežinske občine svet SSK jemlje na znanje sklepe krajevne sekcije SSK in rezultate razgovorov med KPI, PSI in SSK, na katerih so se v celoti osvojile programske točke SSK. Svet SSK je z zadovoljstvom podčrtal dejstvo, da bo sedanji odbor KPI-PI v okviru doseženega sporazuma odstopil takoj po izglasovanju letošnjega proračuna in tako omogočil izvolitev nove občinske uprave, ki bi morala biti čimbolj učinkovita.



za Trst. Čeprav je bila z večino glasov odobrena resolucija, ki obvezuje predsednika in pokrajinski odbor, da 14. julija predložita pokrajinskemu svetu osnutek proračuna, je predsednik naglasil, da je za določitev datuma predložitve proračuna po zakonu pristojen pokrajinski odbor in ne pokrajinski svet. Tudi Ventura ima pravno-upravno verjetno prav, vendar iz tega

Repertoar SSG za sezono 1981-82

V dvaindvajsetih cerkvah na celotnem področju, kjer žive Slovenci v zamejstvu, je v nedavno zaključeni sezoni Slovensko stalno gledališče uprizorilo Mrakov »Proces« z izrednim uspehom, tako da bo to delo ostalo na repertoarju tudi v prihodnji sezoni 1981-82. Gledališče se namreč že dogovarja za razne predstave, med drugim je s Krščansko kulturno zvezo dogovorjeno gostovanje tudi na Koroškem.

Kljub težavam je bila lanska sezona uspešna. Statistični podatki so zgovorni. Gledališče je priredilo 251 predstav, od katerih je bilo lastnih predstav 239. Število obiskovalcev je naraslo z 52.515 v prejšnji sezoni na preko 60 tisoč in to kljub temu, da se je bilo treba odpovedati obisku zagrebške »Komedije«, predvidenem v abonmaju.

Gledališka uprava, ki je bila prav v teh dneh prenovljena, je na teh osnovah začrtala tudi prihodnjo sezono Slovenskega stalnega gledališča. Prenovitev uprave je odprla tudi nekatera vprašanja notranjih odnosov društva Slovensko gledališče, o katerih se že razpravlja.

Repertoar za sezono 1981-82 obsega v abonmaju sledeča dela: Ferdo Kozak »Punčka«, Eduardo De Filippo »Dolgonoge laži«, Federico Garcia Lorca »Krvava svatba« in Nikolaj V. Gogolj »Ženitev«; izven abonmaja pa še: Matjaž Kmecl »Intervju« in Victor Lanoux »Odpirač«. Kot otroška predstava je predviden »Jurček« Pavla Golie, za šole pa se bo SSG spomnilo stoletnice smrti Josipa Jurčiča in 40-letnice ustrelitve Pinka Tomažiča. Uprizoritev bo torej devet, kar je na robu zmogljivosti umetniškega ansambla, tehnične in upravnega osebja gledališke ustanove.

Finančni položaj ustanove se istočasno ni bistveno izboljšal, saj je proračun za prihodnjo sezono izredno težak predvsem zaradi izjemno visokih finančnih bremen na posojila. Krajevne ustanove dajejo namreč zelo skromne prispevke, Rim ne izpolnjuje obveznosti in ustanova se rešuje s posojili, ki jih najema s pomočjo dežele in njenih posebnih zakonov o jamščinah. Treba je s skupnimi močmi doseči dokončno rešitev kritja dolgov za nazaj in ustrezen letni prispevek za normalno poslovanje.

Proslava 30-letnice občine v Sovodnjah

Preteklo sredo je bila v Kulturnem domu v Sovodnjah svečana proslava 30. letnice občinske samostojnosti. Slavnostni seji so prisostvovali domačini in gostje iz sosednih občin Doberdob in Gorica, pokrajinske uprave, manjšinskih organizacij. Prisotni so bili tudi gostje iz pobratene občine Škofja Loka, iz Nove Gorice, iz Sel na Koroškem, iz Smederevske Palanke v Srbiji in iz občine Medicina v Emiliji. Glavni govor je imel sovodenjski župan Vid Primožič, ki je prikazal razvoj sovodenjske občine in njeno zgodovino, od prejšnjega stoletja do odprave občinske samostojnosti in do današnjih dni. Poudaril je prizadevanja vseh, da bi Sovodnje ohranile svoj slovenski značaj, in opozoril na velik krvni davek v drugi svetovni vojni. Pred tridesetimi leti je občina dobila ponovno svojo samostojnost in začela razvijati živahno dejavnost na številnih področjih; župan Primožič je zatem orisal številna dela v okviru občine in razvoj celotnega območja. Sledila je podelitev priznanj, ki jih je v imenu občinskega odbora izročil sovodenjski župan. Priznanje je prejel bivši sovodenjski župan Jože Češcut, ki je bil na čelu občinske uprave celih 29 let, enako priznanje je dobil tudi Janko Cotič, prav tako za 29-letno delovanje v okviru občinske uprave kot podžupan in odbornik; oba sta prejela tudi zlato kolajno. Nadalje so dobili priznanja še domačin dr. Vilko Cotič, ki je od leta 1947 do prve občinske seje junija 1951 opravljal občinske posle kot izredni zastopnik zagrajske občine, bivši odborniki in svetovalci Salomon Tomsic, Emil Vižintin, Angel Petejan, dr. Venceslav Devetak in Joško Maraž. Župan je izročil priznanja tudi sorodnikom že umrlih odbornikov in svetovalcev Franca Petejana, Borisa Černica in Igina Marege. Ostala priznanja so prejeli Tone Polanjar, župan Škofje Loke v času pobratena med občinama, Alojz Rajgel prav tako iz Škofje Loke, ki je odgovoren za stike s sovodenjsko občino, bivši župan iz Nove Gorice Rudi Šimac, Cvetko Nanut in Gabrijel Leban, zadolžena za stike med Novo Gorico in Sovodnjami. Župan Primožič je

podelil priznanje še dr. Cvetku Kocjančiču, ki sodeluje kot gradbeni tehnik pri načrtovanju v sovodenjski občini.

Po tem delu slavnostne seje so spregovorili še nekateri gostje, škofjeloški župan Žakelj je izročil tudi delo slikarja Berkota, zastopnik Smederevske Palanke spominsko knjigo, oni iz občine Medicina pa občinski grb. Slovesnost se je zaključila z nastopom zborov, ki delujejo na občinskem območju; ti so Sovodenjski nonet, mešani in moški zbor »Rupa-Peč« in dekliški zbor »Danica« z Vrha. Praznovanja poletnega praznika so se zaključila v nedeljo; v popoldanskih urah je bila nogometna tekma med domačim moštvom in Železniki, v večernih urah pa nastop folklorne skupine »Travnik«, ki ima svoj domicil v Sovodnjah, in skupine plesalcev in pevcev iz Smederevske Palanke. Sklepni govor je imel župan Primožič, ki se je zahvalil vsem nastopajočim in izrazil željo, da bi se podobni stiki nadaljevali in utrjevali.

DAR KMEČKE BANKE ZELENUMU KRIŽU

Pretekli petek je bila na sedežu Zelenega križa svečanost, na kateri so tej ustanovi izročili sodobno opremljen rešilec s strani slovenskega kreditnega zavoda Kmečke banke. Predsednik upravnega sveta banke Saverij Leban je poudaril, da je Kmečka banka sestavni del goriške realnosti in da so zaradi tega del svojega zaslužka namenili ustanovi Zelenega križa, ki s svojim prostovoljnim in človekoljubnim delom opravlja važno vlogo v korist prebivalstva. Pohvalne besede in izraze hvaležnosti so izrekli goriški župan dr. Scarano, predsednik Zelenega križa Giampiero Licinio in goriški nadškof Peter Cocolin. Slovesnosti so se udeležili še drugi politični predstavniki in številni slovenski in italijanski meščani. Tako je Zeleni križ dobil rešilni avtomobil, na katerem je dvojezični napis, da ga poklanja goriška Kmečka banka.

Občni zbor Podpornega društva v Gorici

Podporno društvo v Gorici je ena izmed najstarejših organizacij na Goriškem; pred dnevi je bil 32. občni zbor, na katerem so pregledali delovanje tega društva in izvolili nov odbor. Delovanje Podpornega društva je tudi danes pomembno, čeprav so se razmere spremenile in se njegov delokrog izraža drugače kot pred leti; danes je socialno skrbstvo precej urejeno, poskrbljeno je za starejše osebe in tudi za mlade študente, vendar je dejavnost tega društva še vedno potrebna. Seveda se ta pomoč odvija na podlagi prispevkov, ki jih požrtvovalni in dobrohotni ljudje dajejo društvu. Ni vedno toliko sredstev, da bi jih lahko vsako leto razdelili raznim ustanovam in šolam. Lani so na primer obdarovali otroke vrtcev in šol v Gorici, Podgori, Doberdobu in na Plešivem, podprli pa so tudi učence in dijakke, ki so v obeh slovenskih zavodih v Gorici, to je dijaški dom »Simon Gregorčič« in Zavod sv. Dru-

žine. Podrobno so o delovanju društva poročale predsednica dr. Tanja Mermolja, tajnica Jožica Smet in blagajničarka Tatjana Plahuta. Predsednica se je spomnila v zadnjem času preminulih članov, pozdrave SKGZ je prinesel predsednik dr. Mirko Primožič; po razrešnici, ki jo je predlagala članica nadzornega odbora Vilma Bregant, so sledile volitve, ki so soglasno potrdile dosedanji odbor.

Natečaj »Moja vas«

Na praznik sv. Petra, vaškega patrona, je bilo v Špetru Slovenov nagajevanje udeležencev natečaja »Moja vas«, ki ga je organiziral študijski center »Nediža«. Najprej je po vasi šel sprevod godbe na pihala iz Čedad, nato pa še folklorne skupine iz Ukev in Rajblja. V telovadnici srednje šole se je nato vršil kulturni program in nagajevanje udeležencev natečaja. O pomenu natečaja je spregovoril predsednik »Nediže« Pavel Petričič; letos se je prijavilo s spisi v prozi ali verzih približno 250 osnovnošolcev in dijakov nižje srednje šole, ki so v svojem materinem jeziku opisali rojstni kraj ali kak zanimivejši dogodek. Natečaj ima namreč ta pomen, da nudi možnost našim mladim, da se izražajo v svojem jeziku, ker drugih priložnosti za to ni, saj slovenščina v videmski pokrajini nima vstopa v šole. Izmed vseh oddanih spisov, so organizatorji izbrali pet krajših prispevkov, ki so jih mladi avtorji podali na nedeljski prireditvi, vsi pa so prejeli diplomu za udeležbo in bogata darila. Za to priložnost so izdali tudi posebno brošuro, v kateri je objavljen izbor prispevkov; obenem pa so izdali še knjižico iz zbirke »Zvezki Nediže«, ki vsebuje trideset slovenskih narečnih pravljic iz okolice Špetra in ki jih je zbrala in uredila Ada Tomasetig, za kar je prejela tudi posebno nagrado »Moja vas«.

Enajsti festival domače glasbe

Prihodnjo soboto, 4. julija, se bo v Števerjanu začel festival domače glasbe, ki ga že enajsto leto organizira prosvetno društvo »F. B. Sedej« in ansambel »Lojzeta Hledeta«. Letos se je prijavilo 26 ansamblov, v glavnem iz Slovenije, nastopile pa bodo tudi skupine iz Avstrije in naše dežele. Tekmovanje se bo vršilo v dveh delih: v soboto bodo nastopili vsi ansambli, ocenjevalna komisija pa bo med temi izbrala trinajst najboljših, ki se bodo pomerili v finalnem tekmovanju v nedeljo popoldne. Kot že vrsto let, se bo festival odvijal tudi letos v Formentinjevem parku, v primeru slabega vremena pa v Sedejevem domu. Nastopajoči morajo izvajati izvirne skladbe in melodije, zložene izrecno za ta festival. Ocenjevalno komisijo za glasbo sestavljajo Lojze Hlede, Andrej Bratuž, Tulio Možina, Tomaž Tozon, Janez Beličič,

Marjan Stare in Licio Bregant, komisijo za besedila pa Ivo Bolčina, Tomaž Vetrih, Emil Valentinčič in Loreta Humar. Ansambli se bodo potegovali za naslednje nagrade in pokale: prva nagrada za najboljšo melodijo, lir 180.000 in trofeja ansambla »L. Hledeta«; druga nagrada za najboljšo izvedbo, lir 150.000; nagrada za najboljši zamejski ansambel, lir 120.000; nagrada za najboljšo besedilo, lir 80.000; nagrada občinstva, lir 80.000. Poleg teh nagrad bodo podelili še pokale in plakete raznih ustanov in podjetij. V soboto se bo festival začel ob 21. uri, v nedeljo pa ob 17. Tudi letos bo točke sporeda povezoval Marjan Šneberger iz Ptuja. Celotno prireditev bo snemal tudi radio Trst A. Kot se za te priložnosti spodobi, bo deloval dobro založen bufet z raznimi jedačami in pokušnjami domačih vin.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

»Mladje« je nehalo izhajati

Te dni je razposlal glavni urednik koroške revije Mladje, pisatelj Florjan Lipuš, tekst na sedmih straneh revialne oblike, v katerem je s plemičnim poudarkom naznanil, da je Mladje prenehalo izhajati zaradi pomanjkanja denarnih sredstev in zaradi premajhne pomoči s strani slovenskih krovnih organizacij na Koroškem.

Lipuš piše med drugim: »Kakor je bilo napovedano v 41. številki, bi moralo iziti te dni Mladje 42. Medtem je literarna revija po dvajsetih letih izhajanja prenehala biti. Zdaj, ko je jasno, da naslednje številke ne bo, je kajpa treba še reči kako besedo. Posebno bralcem in tistim dobrih namenov smo dolžni, da konkretno pokažemo na dejstva, ki so privedla do revijinega konca...«

Lipuš se v nadaljevanju silovito zaleti v takomenovane »klerikalce in nacionaliste«, češ da so bili nasprotni tej reviji, in jih zmerja z izrazi, vrednimi najhujših političnih skrajnežev. Podobno se izraža o levih krovnih organizacijah na Koroškem, zelo piker pa je tudi na račun vsega koroškega slovenskega ljudstva, češ: »Naroda, ki se sam od sebe, prostovoljno in svobodno, odpove ducatu slovenskih kulturnikov; ki mu literarna beseda na Koroškem čisto nič ni vredna; ki ima take predstavnike, da lahko pogrešajo ustvarjalno aktivnost teh kulturnikov in ki nikakor ne znajo vključiti v svoj program njihove pripravljenosti do kulturnega dela; katerega organizacije se poživljajo na celo skupino piščolih in s tako brezbriznostjo odpisujejo funkcionalen, sposoben, deloven uredniški odbor; katerega kulturni predstavniki o neki reviji vedo ponavljati samo to, da zahaja iz ene krize v drugo... pomoči za rešitev iz teh kriz pa ne dajo — takega naroda nihče na svetu ne more več jemati resno. Ni se treba čuditi, zakaj tega in onega izmed nas ni več najti v naših vrstah! Prav so storili! V vsej naši organiziranosti niso našli trohice delovne resnosti, odgovornosti, zavednosti, da o kaki vnemi za na-

rodne stvari ne govorim. So odpadniki po krivdi organizacij, vodstev, predstavnikov, odličnikov, bolj odbiti, izključeni, izobčenci, odrinjenci, zavrženci kakor odpadniki!«

Florjan Lipuš pa se pri tem pozabi vprašati, koliko so on in njegovi souredniki in sodelavci sami krivi, da je Mladje zašlo v tako krizo, da ne more več izhajati. Dejstvo je, da so se zagnali v nek čuden levi ekstremizem zunajparlamentarnega kova, morda po vzoru kakih nemških levih protestnikov. Vse so videli črno, v svojih spisih so opisovali le samomore, mrličje in pogrebe, vse se jim je zdelo hinavsko in gnusno, celotna človeška družba. Razumljivo je, da ni nikogar mikalo brati tako in povrh še oblikovno in jezikovno šibko literaturo. V reviji »Mladje« ni našel mesta noben esej, če ni spadal v tak ideološki in estetski koncept urednikov. Niso objavljali niti poročil niti kritik o koroških in drugih novih slovenskih pu-

bljakacijah. Zgodovina Koroške in koroškega slovenskega ljudstva jih ni zanimala. V svojih vrstah niso imeli ali niso trpeli nobenega pravega pripovednika. Tudi Lipuš sam je ostal s svojimi pripovednimi spisi samo protestnik, ne umetnik in ne pripovednik. Njegova proza mu je služila samo za nenehno posiljevanje drugih s problemi lastne preobčutljivosti in razbolelosti. Radi verjamemo, da se mu je godila nekoč v semenišču krivica. Toda komu izmed nas pa se niso godile krivice? Nekateri so jih doživljali ne samo v semenišču, ampak tudi v Dachau ali še na kakem hujšem kraju, pa so vendarle morali — in hoteli — iti prek tega in se prikopati do bolj pozitivnih stališč do življenja.

Resnično rečeno, žal nam je za Mladje, a ne čudimo se, da tako, kakor je bilo zadnja leta, ni moglo več veliko pomeniti niti koroški mladini niti komu drugemu. Iz njega je velo po trohobi, razkroju in demoralizaciji. Lipuš in njegovi sodelavci naj bi bili tudi malo avtokritični in se vprašali, kaj je bilo narobe pri njih samih. Potem pa naj bi se lotili dela drugače. Naj se zavedajo, da ljudje — tudi Korošci — nimamo radi tipov, ki se samo cmerijo in objokujejo lastne resnične ali navidezne nesreče. Svet le ni tako črn, tudi na Koroškem ne, kakor ga je prikazovalo Mladje.

Izšla je 6. številka Mladike

Uvodnik v novo, šesto številko Mladike je napisal Ivo Jevnikar. Članek ima naslov »Globalna zaščita med Trstom in Rimom«. V njem piše med drugim: »Čeprav je dežela Furlanija-Juljska krajina nastala kot dežela s posebnim statutom, ji vlada in ustavno sodišče ne priznavata pristojnosti, da bi sprejemala zakone v manjšinskih zadevah. Manjšinska zaščita je državna pristojnost — ta stavek je sklenil marsikatero razpravo in zapečatil marsikatero željo. V celoti sicer niti ne drži popolnoma, ker je deželi le uspelo, da je v kakem zakonu prebila togo tolmačenje rimskih oblastnikov. Vendar ohranja stavek svojo težo. Ostaja pa tudi kritje za pomanjkljivo politično

voljo, ki se tu pa tam razkriva. Od 2. do 4. junija je imel deželni svet Furlanije-Juljske krajine lepo priložnost, da popolnoma v skladu s predpisi in njihovimi tolmačenji pove jasno besedo o globalni zaščiti Slovencev v Italiji. Zaslugo za to ima deželni svetovalec Slovenske skupnosti dr. Drago Štoka... Kljub vsem naštetim nenaklonjenim okoliščinam se je razvila v deželnem svetu poglobljena in obširna razprava, ki jo bodo med drugim natisnili v posebni knjigi, da bodo stališča vseh skupin kar najbolj poznana. V središču pozornosti so bili vsekakor Slovenci. Po besedah predsednika deželnega odbora odv. Comellija in drugih politikov v sedemnajstih letih obstoja dežele ni bilo veliko tako obsežnih in resnih razprav. Že to je pomemben dosežek. ... Ta pobuda Slovenske skupnosti se je končala, globalna zaščita pa ostaja za Slovence v Italiji še vedno težka bitka, ki ni bila izbojevana ne v Trstu ne v Rimu.

Revija prinaša tri kratke novele Tončke Curk, ki so sicer napisane v živem slogu in jih je prijetno brati, vendar nas vsebinsko ne zadovoljijo, ker so nekoliko prenaivne, zlasti prva, v kateri si star župnik dovoli, da svetuje komaj poročenima mladima zakoncema — mož mora že čez nekaj ur pod orožje — naj »dopolnita« zakon šele po srečni vrnitvi. Nedvomno si kaj takega noben župnik ne bi dovolil svetovati, ker je tudi popolnoma nesmiselno in v nasprotju s samim namenom in tudi s cerkvenim zakonskim pravom. Take naivnosti in pretirano svetobolje jemljejo celo tem novelam Tončke Curk. Tudi spomini Antona Kufola, ki jih objavlja Mladika pod ne preveč izvirnim naslovom »In večno šumi Nadiža«, začenjajo postajati majhno razočaranje. V njih je preveč obravnavanja splošnih vojnih in političnih dogodkov, premalo pa prikazovanje tistega intimnega sveta, v katerem je živel.

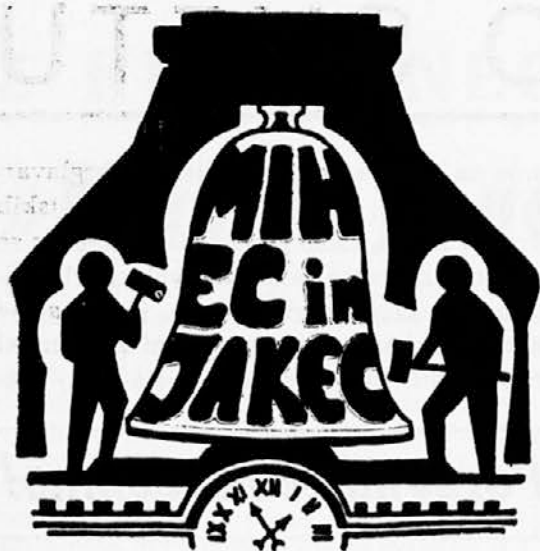
Med ostalo vsebino se kot vedno odlikuje po izvirnosti in zanimivosti rubrika »Staro in novo o naravi in človeku«. Zanimiv je tudi članek Jožeta Velikonja o obisku pri Slovencih v Coloradu. Revija se nadalje spominja 70-letnice znanega za-

Nova številka revije Znamenje

Nova, tretja letošnja številka Znamenje, ki jo izdaja, kot znano, Mohorjeva družba v Celju, se začinja s člankom Vekoslava Grmiča »Kristjanove pravice v Cerkvah«. V njem Grmič pravi med drugim, da ima »kristjan v Cerkvah tudi pravico do kritike, ugovora in oporekanja iz prepričanja«, pri čemer se sklicuje na razne moderne teologe, npr. Dirksa. To svojo misel Grmič obširno utemeljuje in je pri tem včasih zelo oster, reformatorski. Zavzema se za to, da bi se Cerkev bolj približala ureditvi prvih krščanskih občin, s tem pa hkrati popolneje uresničila kristjanove pravice. Grmičevi očitki na račun Cerkev so zelo hudi in kar čuditi se je, da mu nihče iz Cerkev v Sloveniji ali tudi iz vesoljne Cerkev ne odgovori in se ne spusti z njim v diskusijo, ki bi lahko vernikom razjasnila, kdo ima prav, ali Cerkev, kot jo predstavlja hierarhična Cerkev s svojimi nauki in učenjem, ali škof Grmič.

Jože Rajhman objavlja razpravo »Bernardova alegorija v Trubarjevi »Eni dolgi predgovori«, kjer gre za kristološke probleme. Rajhman vidi v Trubarjevem svobodnem prevzemanju Bernardovega alegoričnega pripovednega teksta enega od po-

skusov Trubarjevega umetniškega ustvarjanja, kar se zdi nekoliko pretirano. Vsekakor je zanimivo. Lojze Bratina objavlja esej »V svetu simbolov«. V mislih ima zlasti religiozne simbole. France Vodnik nadaljuje objavo pisma Mirana Jarca, katera je pisal ta njemu in njegovemu bratu Antonu. Jarčeva pisma nas spet spominjajo na čas med obema svetovnima vojnama, ko je bilo v Sloveniji celo nevarno govoriti o slovenskem narodu, ki uradno od centralistične države ni bil priznan in je veljal samo za del enotnega jugoslovanskega naroda. Pisma pa razodevajo tudi, kako se je Miran Jarc spet približal Cerkvah, zlasti po svoji poroki, hkrati pa je bil tudi zelo kritičen do duhovnikov. »Duhovniki, ki ž njimi mnogo govorim, so tako mlačni, kramarski in starokopitni; čisto nič ni v njih tistega velikega ognja, ki ga tako pričakuješ v duhovnem človeku«, piše Francetu Vodniku. Kratek esej »Iz dnevnika« je prispeval Milan Jelen. Revija prinaša tudi več prevedenih esejev, med njimi o poljski Cerkvah, iz revije »Concilium«. V tej številki najdemo tudi rezultate ankete »Bralci o Znamenju« in kot vedno precej obširno rubriko Zapisi.



- Hura! Živio! Zmaga je naša.
- Ma Mihec, kej ti je? Kej si se napiu navsezgodej?
- Neč napiu. Sm veseu, ke smo zmagali.
- Kadu ste vi, ke ste zmagali?
- Mi vsi smo zmagali. Ani smo zmagali zatu, ke smo dobili več glasov, ani smo zmagali zatu, ke smo obdržali vse glasove, čeglih so nas vsi zmerjali; ani smo pej zmagali zatu, ke smo mejn zgebili, koker so misleli naši sovražniki. Živio! Hura!
- Mihec, ma tudi jest sm poslušou poročila jn se mi je zdelo, de so pej vsi zgebili. Narprej je povedau Berlinguer, de demokristjani so šli povsod nazaj jn de komunisti so pej zmagali u Rimi jn Genovi. Pole je tisti napovedovauc prašau anga demokristjana kadu de je zgebu. Jn demokristjan je reku, de so zgebili komunisti. Zdej — če verješ vsem, so vsi zmagali jn vsi zgebili.
- Jn vsi se kažejo kontenti jn vsi pravejo, de brez njih ni mogoče rihtat državo. Kej ni tu lepu?

- Ma ane čudne reči so pej ses temi številkami jn procenti. Marsikje je denmo reč ana stranka dobila prejšnja leta stutaužent glasov jn je tu pomenlo trideset pr stu. Zdej pej je tista stranka dobila devetdeset taužent glasov jn tu pomene pej dvajtrideset pr stu. Mejn glasov dà večji procent!
- Znaš, tu je pej zatu, ke ta bot je volilo dosti mejn ledi. Ti bom povedau ano prgliho, de boš tudi ti zastopu: če od taužent volivcou dobiš štiristu glasov je tu glih štirideset pr stu. Ma če od osemstu volivcou dobiš samo tristušestdeset glasov znaša tu petjštirideset pr stu. Glasov si dobu mejn, ma procent je pej večji jn taku si zmagau.
- A zatu taku malo govorijo od tega, de dosti ledi nanka ni šlo volt?
- Znaš, politike forte šekira, če ledje nečejo volt. Pred leti so zmiram zapisali u tisteh lištah kolko je volivcou, kolko jeh je šlo volt jn pole še kolko je blo nevelavneh glasovnic. Ma zdej tega ne delajo več, zatu ke je tisteh, ke nečejo volt, zmiram več. Sej so zdej tudi povedali, taku »de žbriš«, de dvajsti pr stu jeh ni šlo volt, zmiram več. Sej so zdej tudi povedali, kolko je blo nevelavneh glasov. Zatu ke so ledje, ke grejo volt ma nečejo volt jn dajo bele glasovnice. Jn neč nečejo povedat kolko je blo teh nevelavneh glasov.
- Jn tudi nikoli ne bojo povedali. Če niso povedali zdej, preci po volitvah, tudi pole ne bojo več.
- Se zna, de ne. Ke zdej je glavna skrb ministrske poltrone. Sm že slišou pravet, de bo spet še več ministrov. Jn taku bojo spet zvišali davke.
- Znaš, Mihec, jest računam, de je bló tisteh nevelavneh glasov aneh deset pr stu. Če h tem prštejemo še tisteh dvajsti, ke ni šlo volt, je tu vse skupej trideset pr stu.

— Sej zatu so pej radikalci taku veseli. Uani pravejo, de so uani zmagali, zatu ke uani so pred volitvami rekli, de ne jet volt. Jn koker kaže, so jeh ledje res poslušali. Če premisliš, de nobeden ne taji, de tisti, ke niso volili so narasli za deset pr stu, pole res lahko verjemo, de so zmagali glih radikalci. Zatu ke nobena stranka ni dobila deset pr stu glasov več. Ani so dobili prfina mejn glasov jn profitirali samo ses procenti.

— Ja, težka je ta politična matematika!

ŠTEVILO ROJSTEV V ITALIJI

Število rojstev v Italiji se je v lanskem letu znižalo za 3,7 odstotka v primerjavi s predlanskim. Lani se je rodilo 26 tisoč otrok manj kot predlanskim ali skupno 658 tisoč otrok. Sočasno se je povečalo število smrti za 3,2 odstotka. Povečanje odstotka smrti pa ne odvisi od patološko-ambientalnih pogojev, ampak od vedno večjega števila ostarelih oseb. Gre za podatke na vsedrjavni ravni, ki pa so na Tržaškem, kjer je število ostarelih oseb in starejšega prebivalstva nasploh odstopno znatno višje od vsedravnega merila, še značilnejši. V Trstu presega število smrti in rojstev razmerje 2 proti 1.

FLORENCA IN SOVJETSKI DISIDENTI

Florentinski komunistični župan Gabugiani je poslal brzojavko zunanjemu ministru Colombu, v kateri ga v imenu vseh občanov prosi, naj posreduje sovjetskim oblastem željo Florentincev, da bi izpustile zaprta disidenta matematika Bolonkina in biologa Kovaleva ter svojce le-tega. V brzojavki pravi, da se tako pridružuje pobudi Nobelovega nagrajenca za mir Saharova, ki je častni občan v Florenci, in da tolmači čustva domačega prebivalstva, ki obsoja zatiranje in nasilje.

nita „Kacijanarica“, 10 zastav, mnogo velikih ladij in lepa turška tabora na obeh bregovih Kolpe, polna živeža, streliva in dragocenega blaga. Izmed Avstrijcev jih je padlo malo, izmed vitezov skoraj nihče. Drugi dan so prinesli kranjski vojaki Andreju Turjaškemu trupli Hasan-paše in starega zborniškega Memi-bega, ki so ju bili potegnili iz vode. Turjaški je skupno z grofom Petrom Erdedom pokopal Hasana na lepem odprtem kraju pri Sisku, toda ponoči so prišli Turki, izkopali truplo in jo prepeljali v Banjoluko.

Vest o zmagi pri Sisku je silno vzradostila ves krščanski svet. Ko je prišlo poročilo do cesarja Rudolfa, je hitel takoj v dvorno kapelo in ukazal zapeti slovesni „Te Deum“. Papež Klemen VIII. je pisal Andreju Turjaškemu lastnoročno pohvalno pismo, enako banu Tomažu Erdedu, katerega je imenoval španski kralj za viteza reda sv. Odršenika in mu podaril zlato svetinjo z napisom „Domine, probasti me“ (Gospod, preizkusil si me). Mnogo bolj od papeža in kraljev sta se radovala zmage tista naroda, ki sta od turške sile največ pretrpela, a jo strla z vzajemno močjo: Hrvati in Slovenci. — Zagrebški kapitelj je dal na bojnem polju postaviti kapelico v čast sv. Ahaciju, čigar god je praznovala Cer-

kev na dan bitke, in je odredil, da se vsako leto 22. junija v zagrebški stolnici opravi zahvalna sveta maša. Cerkvico v čast temu svetniku so sezidali tudi grofi Turjaški pri svojem rodnem gradu. Vsako leto oznanuje na praznik sv. Ahacija strel topečev spominski dan bitke pri Sisku in se zbirajo pobožni verniki v prijazni cerkvi sredi zelenega smrečja. — Slavni dan naše zgodovine so poveljevali tudi v podobah in pesmih.

V Valvasorjevem času sta bili še dve podobni bitki pri Sisku, ena v stolni cerkvi, druga v deželni hiši. Prva je še ohranjena in je zdaj v ljubljanskem deželnem muzeju. Razen mnogih umetnih latinskih hvalnic, ki so bile zložene na zmago pri Sisku, jo proslavlja še posebno slovenska narodna pesem, ki si je izvolila „jakega“ Adama Ravbarja, s Krumperka, nepremagljivega konjiškega glavarja, za svojega junaka.

Ravbar silno vojsko zbiral

Pa pod Sisek jo pelali

Tolk' je Turka na terišču

Kakor mravelj na mravljišču

Tak so Turka pozobali,

Da so vsega posabljali.

Omeniti je še končno, da je škof Hren iz Hasanove obleke dal napraviti za ljubljansko stolnico mašni plašč in dve dalmatiki. Prvi je še ohranjen in se rabi vsako leto na praznik sv. Ahacija. Blago je svilnato in temno-rdeče, veznina zlata in srebrna z rdečimi in modrimi cveticami.

Vojska s Turki, ki je Slovence tako proslavila, se je prihodnje leto vnela z novo močjo. Sulfan Murat je zdaj cesarju Rudolfu slovesno odpovedal mir, na Hasanovo mesto je stopil Sinan-paša. Slovenci in Hrvatje so v tej državni vojski tudi še pomagali in prelivali svojo kri, toda take slavne zmage sami niso več izvajali kakor pri Sisku, ki ostane njihovo najslavnejše dejanje v stoletnih turških bojih.

Ob takih dogodkih, ki pa jih je bilo v slovenski zgodovini več, npr. že ob času kralja Sama, ko je porazil Franke in v primerih, ki jih je treba še izbrskati iz raznih arhivov, od onih v Benetkah, na Ogrskem in v Turčiji, se še vedno najdejo pisci, ki trdijo, da slovenska zgodovina »ni bila tako vojaško slavna«; ob dejstvu, da so Slovenci tisoč let stali kot branik ob vpadih Obrov, Madžarov in Turkov v srce Evrope.

KONEC